

## Скарби бабусиної скрині

**Мета.** Ознайомити учнів з традиціями рідного краю, розширити уявлення про вишивку як вид мистецтва, виховувати повагу до старшого покоління, шанобливе ставлення до людей праці.

**Обладнання.** Рушники, серветки, скриня, вінок, гілки калини і барвінку, вишита сорочка.

*(На свято запрошені бабусі учнів)*

**Вчитель.** Ми раді вітати в нашій світлиці всіх, хто любить Україну, хто гордий тим, що народився українцем, кому дорогі прадідівські традиції. Зернятка їхні розсіяні по всій українській землі. Забуті, вони тільки тепер починають проростати, їх збирати, сіяти і плекати на славу собі й народові нашому вам, діткам нашим, відроджувати наші звичаї, наші традиції.

А допоможуть нам в цьому наші рідні, милі, ніжні, вічно молоді бабусі, які присутні на святі.

Отже, сьогодні, дітки, якщо ви хоч по дві краплини мудрості, які почерпнете від бабусь, всмокчете в свої маленькі душі, серця – то вони перетворяться на велику скарбницю добра, любові до України, до свого народу. Бо недарма М.Рильський сказав: «Шануй звичаї і обряди предків твоїх, бо це твоя окраса»

**1-й учень.**

Гостей дорогих ми вітаємо щиро,  
Стрічаємо з хлібом, любов'ю і миром.

**2-й учень.**

Для гостей відкрита наша хата біла,  
Тільки б жодна кривда в неї не забігла.

**3-й учень.**

Хліб ясниться в хаті, сяють очі щирі,  
Щоб жилось по правді, щоб жилось у мирі.  
*(Діти вручають хліб-сіль бабусям)*

**Вчитель.** А ще віншуємо дорогих гостей піснею «Зелене жито».

- Тема нашого свята «Скарби бабусиної скрині».

**Учні.**

Добрий день, бабусю дорога моя !  
Це для тебе сонечко лагідно сія...  
І ласкаво повняться рученьки твої,  
Я люблю твій голос – теплий, дорогий.  
В ній землі моєї срібні голоси  
Дружби і любові, добра і краси.  
Назбираю в лісі квітів сон-трави,  
Дорога бабусю, літ за сто живи.  
У моєму серці – слід твоїх пісень  
І кажу: Добридень! Добрий тобі день!

### **Зачитування дитячих творів про бабусю.**

**Вчитель.** Готуючись до цього свята, кожен учень написав невеличкий твір про свою бабусю, в якому найтеплішими, ніжними словами розповів про цю дорогу людину – бабусю. Зараз я прочитаю вам кілька творів.

І справді – ви тільки вслухайтеся: Бабуся! Бабусенька! Бабуня!

Яке ніжне, красиве, лагідне, пестливе й тепле слово! А чому?

**1-й учень.** А тому, що бабуся – це мамина або татова мама, отже, вона прожила на світі більше, ніж мама чи тато.

**2-й учень.** Бачила у житті удвоє більше. І ми, мабуть, удвоє дорожчі для неї, бо ми – діти її дітей.

**3-й учень.** Бо ми її онучат очко, дівчатко чи хлоп'ятко.

**4-й учень.** Бо ми її пташенятко, ластів'ятко чи козенятко.

### **Знайомство зі скарбами бабусиної скрині.**

**Вчитель.** Так, діти, все це правда. А дбає про нас бабуся тому, що ви – її дитиночка-кровиночка. Правду кажуть у народі: «Діти – це діти, а справжні діти – це онуки».

І ось сьогодні на свято до своїх онучат білими голубками злетілися бабусі. І як завжди прийшли вони не з порожніми руками. Подивіться, як змінився наш клас, прибраний рушниками, серветками, які вишили невтомні руки наших бабусь.

А ще бабусі принесли ось таку невеличку скриню.

А чи знаєте ви, що це таке скриня?

Колись, діти, у кожній хаті була скриня. І в цих скринях мами ваших бабусь, бабусі ваших бабусь, зберігали все найдорожче, найрідніше їхньому сердцю, а що саме, ми зараз подивимося.

*(Вчитель відкриває скриню, виймає рушник)*

### **Розповідь про рушник.**

**Вчитель.** Так, діти, це рушник. Оздоблений квітами, а може бути і зірками, птахами. Скільки він промовляє сердцю кожного з нас!

- А що ви знаєте про рушник?

**1-й учень.** Від сивої давнини і до наших днів, у радості й горі рушник – невід'ємна частина нашого побуту. Його можна порівняти з піснею.

**2-й учень.** Без рушника, як без пісні, неможливе народження, одруження, зустріч гостей. Ним витираємо руки, з ним пораємося коло печі, з ним доять корову.

**3-й учень.** Після закінчення жнив хліборобів зустрічають з хлібом-сіллю на рушникові.

**4-й учень.** В Україні поширений звичай накривати рушником хліб на столі.

**5-й учень.** Коли син вирушав з дому в далеку путь, мати дарувала йому рушник, як оберіг від лиха.

**Вчитель.** Тому, діти, і оспіваний рушник у віршах та піснях.

- Послухайте «Пісню про рушник»

*(Звучить пісня)*

- А ще хочу запропонувати вірш поета Василя Таскана «Рушники»

Як з'являємось на світ ми  
В крижмі – білі рушники.  
Полотняне диво світле,  
Плід душі й хист руки.  
Як прийде пора до шлюбу  
З блиском золота кілець,  
Рушники з дитинства любі  
Ляжуть в стежку під вінець.  
Чи коли від краю свого  
Довгий шлях кудись лежить,  
Рушником й хрестом в дорогу  
Рід тебе благословить.  
А прийдеться шлях останній  
Нам відміряти в житті,  
Рушники прості, прощальні  
З калачами – на хресті.  
Рушники, рушники –  
Наче долі сторінки,  
Їхня мова писанкова  
Збереглася на віки.

#### **Бесіда про вишиту сорочку.**

**Вчитель.** А ось подивіться – це сорочка. А знаєте, що цю сорочку вишивала мені моя бабуся, коли я була ще ученицею?

Вишивали сорочки колись нитками, а потім бісером. Переважали жовті й блакитні кольори. А де ви бачили збіг таких кольорів?

- Що ви знаєте про сорочку?

**1-й учень.** Довгими зимовими вечорами вишивали дівчата не тільки рушники, а й сорочки.

**2-й учень.** Сорочки вишивали і матері своїм синам, а коли син вирушав у далеку дорогу, то сорочка служила йому оберегом і оберігала від злого й недоброго.

**3-й учень.** Сорочки вишивали червоними й чорними нитками. Червоне – то радість, а чорне – печаль.

*(Звучить пісня «Два кольори»)*

- І на багатьох із вас теж вишиті сорочки. А ще я хочу вам, діти, розповісти легенду про сорочку.

*(Вчитель розповідає легенду)*

#### **Знайомство з віночком.**

**Вчитель.** Дівчата, погляньте, що в мене в скрині. А що таке віночок? Які бувають вінки?

**1-й учень.** Вінок – це символ добра і надії. Вінок – це сплетене коло з квітів, листя, гілок.

**2-й учень.** Є вінок лавровий, його одягали на голову переможцям.

Є терновий вінок. Терновий вінок завжди був символом страждання.

**3-й учень.** А є ще вінок український. Він символізує молодість і кохання, може визначати долю.

**4-й учень.** Дівочий вінок носять юнки кожної весни і літа. Весільний вінок одягають тільки раз – на весілля.

**5-й учень.** А мені бабуся розповідала, що дівочий віночок обов'язково мав бути з живих квітів. Усі вони мають цілющі властивості.

**Вчитель.** Український віночок оспіваний у піснях, оповитий легендами та переказами, опоетизований майстрами пензля та слова. Він був одвічним символом добра і надії.

**Дівчинка.** Ось послухайте, що я записала від бабусі про вінок.

*(Розповідь. Вірш «Віночок»)*

### **Спогади дітей про бабусині скрині.**

- Діти, у скринях ваших бабусь, ви, мабуть, бачили багато всього цікавого, а ще більше вам розповіли ваші бабусі.

**Дівчинка.** Я пам'ятаю, коли приходила до бабусі, у неї під вікном цвіли мальви, а далі калина, верба і тополя – одвічні українські символи. А ще моя бабуся розповідала, що калина цілюща, лікує від різних хвороб.

**Вчитель.** Так, діти, все це правильно. І у нашій скрині є гілочка калини – символ дівчинки-українки. Про калину ходить багато легенд. Її порівнюють з красою дівчини.

*(Учні розповідають легенду про калину)*

*(Звучить пісня «Ой є в лісі калина»)*

**1-й учень.** А ще в нашій скрині є барвінок. Барвінок – це символ хлопця, символ краси. Барвінок – рослина добра. Він – захисник. Пучечки барвінку вшають над дверима і вікнами, щоб злі духи не проникали у дім.

**2-й учень.** Барвінок – це й цілюща рослина. Напій з барвінкового листя знижує кров'яний тиск і тамує головний біль. Про барвінок теж ходить багато легенд.

*(Легенда про барвінок)*

**3-й учень.** У нашій скрині є пучечки іншого зілля. Ось подивіться. Це м'ята і полин. Ними перекладали добро у скрині, щоб краще пахло і зберігалось довго.

**4-й учень.** А це – вербові прутики. Їх освячують у церкві у Вербну неділю й зберігають у хаті як оберіг від грому.

**5-й учень.** А цей пучок колосків називають дідух. На Святий вечір його виймали зі скрині й ставили на стіл, за яким вечеряють.

**6-й учень.** А ще кожна бабуся зберігала у скрині ось цю книгу. */Показує Біблію/.*

- Біблія – священна книга християн. Складається вона з двох частин: Старого заповіту і Нового заповіту.

**Вчитель.** Діти, все не тільки зберігалось в скрині, а передавалося з покоління в покоління від прабабусь – бабусям. Від бабусь – матусям і т. д.

- Можливо, ще хтось із вас дізнався про щось від своїх бабусь?

*(Діти читають прикмети)*

- Мудрість народна – то теж великий наш скарб. І ми вдячні нашим бабусям, що вони зберегли ці скарби для нас.

### **Підсумкова бесіда.**

**Вчитель.** На плечі бабусь лягло виховання онуків. Нерідко бабусі замінюють вам маму і тата. Адже батьки за щоденними турботами не мають часу відповідати на всі ваші «чому?». От і доводиться звертатися до бабусь. А вони все встигають, на всі питання відповідають. Любі бабусі, спасибі вам за те, що ви допомагаєте виховувати своїх онуків.

*(Діти дарують бабусям квіти)  
(Звучить пісня «Молодій бабусі»)*

Я своїй бабусі пісню заспіваю,  
Вона для мене – сонечко й краса,-  
Подібної до неї я не знаю,  
Коли б зшукав всю землю й небеса.  
Моя бабуся, гарна й мила,  
Вона найкраща від усіх людей.  
І хоч вона вже трохи посивіла,  
Але так щиро любить нас – дітей.

**Вчитель.** Але є ще й українські народні пісні. Які українські народні пісні ви знаєте?

*(Відповіді дітей. Діти виконують одну з українських народних пісень)*

**Вчитель.** Друзі, ось і закінчується наше свято. Чи сподобалося вам воно? Чи переконалися ви, що без маминої пісні немає людини?

*(Учні висловлюють свої враження)*

**Вчитель.** Повернемо ж наші серця до краси людської, збагатимо життя наше маминою піснею.

#### **1-й учень.**

Виростеш ти, сину, вирушиш в дорогу,  
Виростуть з тобою приспані тривоги.  
За тобою завше будуть мандрувати  
Очі материнські і білява хата.

#### **2-й учень.**

Можна вибрати друга і по духу брата,  
Та не можна рідну матір вибирати.  
Можна все на світі вибирати, сину,  
Вибрати не можна тільки Батьківщину.  
*(Учні виконують пісню «Чорнобривці»)*

**Вчитель.** Спасибі вам за щирі розмову, за участь у нашому святі. Щастя вам!